

[Thestrup.]

ningsklasse med tillæg, idet vi fandt, at denne lønningsklasse var en rigtigere klasse at anbringe dem i. Da det imidlertid viste sig, at man havde givet visse løfter til de tjenestemænd, det drejede sig om, om at komme i 26. lønningsklasse, gik jeg ligesom det ærede medlem fru Grethe Philip med til, at de kom i 26. lønningsklasse uden tillæg, hvorved deres lønning bliver lidt lavere, end hvis de var kommet i 25. lønningsklasse med tillæg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til normeringslov for finansåret 1962-63

vedtoges enstemmigt med 122 stemmer; 6 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd

vedtoges enstemmigt med 129 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om telekommunikation m. m. ved radio.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1729, fremsættelsen i tidenden sp. 4062).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Formanden: For en ordens skyld gør jeg opmærksom på, at det vil være meget generende for radioudsendelsen, hvis der er for mange, som taler højt i salen under for-

handlingen. Det ærede medlem hr. K. B. Andersen har ordet.

K. B. Andersen: Lad det være sagt straks som de første ord i denne debat: det lovforslag, vi i dag skal behandle, og som har til formål at bringe piratsenderne til ophør, har intet — absolut intet — med begrænsning af ytringsfriheden at gøre. At bringe frihedsbegreber ind i denne debat er direkte vildledende, og det kan kun gøres af folk, der af den ene eller den anden grund ønsker at kaste et tågeslør over denne sags virkelige indhold.

Hvis frihed til hvad er det, det drejer sig om? Det drejer sig om frihed for — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„danskere, som af skattemæssige grunde bor uden for landets grænser“

for at bruge et udtryk af Radio Mercurs tidligere programchef i et interview i Politiken for nogle dage siden, frihed for disse folk til at tjene penge ved at drive en radiosender på et tvivlsomt grundlag. Det kan ikke have noget, end ikke det mindste, med demokratisk ytringsfrihed at gøre. Derimod nok med frihed til at have privilegium på at skabe anarki i æteren — men det er jo noget helt andet. „Sig ja til fri radiospredning“, siger den lytterforening, som Radio Mercur ved brug — eller misbrug, om man vil — af sin tilranede bølgelængde er ved at stable på benene i denne tid. Det kan man da kalde falsk varebetegnelse — det kan altså også forekomme i en reklameradio. Al snak om begrænsning af ytringsfriheden eller anden demokratisk frihed i forbindelse med dette lovforslag er direkte forkert eller med en vending fra Sorø Amtstidende: ganske urealistisk.

Hvis dette er en frihedssag, kommer der en helt ny mening ind i den gamle nordiske frihedssang: „Frihed er det bedste guld“ — det er forretning, det er god forretning, men frihed? — nej!

Den højtærede ministers lovforslag går jo ud på en genoprettelse af ordnede radio-

[K. B. Andersen.]

forhold, og det er rigtigt som fremhævet i fremsættelsestalen, at en lovgivning på dette område er lige nødvendig, hvad enten den eneret, som Danmarks radio har på radiospredning herhjemme, skal opretholdes eller ikke. Det er også udtrykkelig understreget i fremsættelsestalen, at lovforslaget alene har en teknisk begrundelse og ikke har noget med arten af piratsenderes programmer at gøre. Ikke mindst for et lille land må det være overordentlig vigtigt at medvirke til at opretholde den internationale retsorden på radioområdet. Piratsenderne er en klar omgåelse af radiolovens ord om Danmarks radios eneret til radiospredning, og de er i strid med bestemmelserne i det internationale radioreglement, som Danmark har tiltrådt på linje med de fleste andre stater.

Det, der er tale om her, er på linje med de øvrige nordiske lande at fastsætte straffebestemmelser for noget, der i forvejen er i strid med radiospredningsloven. Som bekendt blev spørgsmålet om piratsendere drøftet på Nordisk Råds 10. session i marts i år. Og der blev ved denne lejlighed med stort flertal vedtaget en resolution, hvori rådet henstiller til de nordiske landes regeringer at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre gennemførelsen af det af regeringerne tiltrådte internationale radioreglement. Hvordan bliver nu denne sag et nordisk anliggende, kan man spørge. Som det hedder i forslaget til Nordisk Råd — jeg beder om tilladelse til at citere —

„Eftersom de eksisterende „piratsendere“ er placeret i internationale farvande mellem Danmark og Sverige og mellem Sverige og Finland, vil ensidige foranstaltninger fra et enkelt af disse landes side være uden virkning. Der kræves et samordnet nordisk initiativ for at sikre radioreglementets overholdelse, for så vidt angår det nordiske område.“

Denne nordiske baggrund blev skabt gennem vedtagelsen af Nordisk Råds resolution, og derfor kommer dette lovforslag nu for i det høje ting.

Lovforslagets straffebestemmelser skal jeg ikke komme ind på. Men det er mit indtryk, at det er rigtigt, når ministeren giver udtryk for, at kriminaliseringen er begrænset til det strengt nødvendige. Efter lov-

forslaget kriminaliseres oprettelse og drift i al almindelighed, medens kun visse former for medvirken belægges med straf, således f. eks. ikke lejlighedsvis medvirken i udsendelserne.

Der er jo fra forskellig side gjort forsøg på at rokke ved de tekniske begrundelser for kampen mod piraterne, altså dette med, at der ikke er plads til dem på sendebåndene. Nu kan man selvfølgelig nøjes med at svare, at er virksomheden i strid med loven, kan det være underordnet, om der rent teknisk set er plads til disse sendere eller ikke. Jeg vil dog ikke nøjes med at svare sådan, men netop benytte lejligheden til at fremhæve, at efter hvad der er oplyst af generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet ved gentagne lejligheder — også i udtalelser i de allerseneste dage — er der kun teknisk mulighed for ét landsdækkende program på FM-båndet ud over de to, Danmarks radio allerede benytter. Det vil altså sige, at Radio Mercur alene har kunnet sende uden at skabe forstyrrelser, fordi Danmarks radio endnu ikke har taget sin tredje og sidste sendemulighed i brug. Den, der på denne baggrund vil hævde: „Ja men så er der jo altså plads“, må nok hellere give sig til at overveje, hvilke følger en sådan tankegang vil få for velerhvervede rettigheder på andre områder af samfundslivet, hvilke følger det vil få, hvis man godkender, at det ligger inden for det tilladeliges rammer at sætte sig i besiddelse af andres ejendom, hvis ejermændene tilfældigt for tiden ikke benytter sig af besiddelsen. Det er vist ikke noget holdbart grundlag at bygge samfund på.

Men hele dette spørgsmål om de tekniske muligheder vil det jo have mere interesse at behandle i forbindelse med det næste af de to radiolovforslag, der er til behandling her i dag, og som går ud på det principielle spørgsmål om Danmarks radios fremtidige forhold og ordning.

Det vil være korrekt til denne efterfølgende behandling at gemme spørgsmålet om Radio Mercurs programmer — både reklamerne og dem, der absolut ingen reklame har været i — netop for at understrege, at det lovforslag, vi her behandler, ikke har noget med den ene eller anden smag eller det ene eller andet syn på reklamer at gøre, men alene drejer sig om

[K. B. Andersen.]

at sætte en stopper for denne omgåelse af radiospredningsloven.

Der er dog én form for programvirksomhed fra piratsenderens side i de sidste dage, jeg vil drage ind her, fordi den tjener til at stille Radio Mercurs virksomhed i relief. Jeg tænker på den rent politiske virksomhed, denne private sender har taget op gennem den energi, hvormed den har kastet sig ind i debatten om det lovforslag, tinget her behandler. Det er jo en ganske stærk udfordring til den almindelige velansændighed, at en sender af denne art søger at skabe folkestemning for sin bevarelse på tværs af loven og oven i købet med argumenter, der ikke kan stå for en nøjere prøvelse. Det er en stærk spøg, at Mercur i disse dage er ved — om jeg så må sige: fra oven — at organisere folkehyldest i form af en lytterorganisation. Det er i alle tilfælde ikke-demokratiske organisationer, der skabes på den vis. At det virkelig er Radio Mercur som forretning, der står bag denne organisation, gav Vagn Jensen fra Radio Mercur klart udtryk for i en samtale, der er gengivet i Berlingske Tidende for mandag den 9. ds. Det hedder her bl. a. — idet jeg beder den højtærede formand om tilladelse til at citere —:

„Vi har her indtil søndag aften fået 24.000 medlemmer af lytterforeningen, men jeg skylder at sige, at vi slet ikke er blevet færdige med optællingen af de indkomne meddelelser, så der ligger nok et par tusinde uoptalte her på kontoret. Personalet kan slet ikke klare arbejdet alene, og vi har måttet hente hjælp hos Studenternes Babysitterorganisation“ — jeg gentager: Studenternes Babysitterorganisation — „der har sendt assistance til at tage imod telefonindmeldelserne.“

Det faderskab kan forretningen Mercur ikke løbe fra. Om det er tilfældigt, at man som assistance ved indrulleringen har hidkaldt babysittere, skal jeg ikke komme ind på; men mon ikke en del af de 24.000, eller hvor mange babysitterne nu har trukket i land eller rettere om bord, ved nærmere overvejelse vil finde ud af, at det dog vist er ret enestående, at en privat forretning på denne måde selv opbygger sit folke- og aktionærværn, mon ikke de vil komme til besindelse og melde fra igen? Jeg tror det.

Hvor sætter forretningen Mercur og dens bagmænd sin næste foreningsdannende indsats ind, hvis denne form for organisering af øjebliksstemninger får den ønskede succes?

Mit parti kan fuldt ud tilsige den højtærede minister en velvillig behandling af dette forslag, der som allerede sagt har med standsning af piratvirksomhed og ikke med programprincipper eller frihedsbegreber at gøre. Og der er da al grund til at tro, at forslaget vil få bred tilslutning her i tinget. Vi plejer jo ikke at anvende folketinget til at holde hånden over omgåelse af lovgivningen. Det må stadig gælde, at lov er lov, og lov skal holdes.

Nogle vil sige, at det er ikke en populær sag, vi her, om jeg så må sige, går om bord i, men det kan jo ikke være afgørende. Hvis vi mener, det er oplagt rigtigt, så må arbejdet gøres alligevel. Mit parti kan helhjertet give tilslutning til Nordisk Råds ønske om at bringe disse piratsendertilstande til ophør. Principperne for radiospredningen kan vi vende tilbage til under næste punkt på tingets dagsorden.

Harald Nielsen: I modsætning til den ærede ordfører for socialdemokratiet kan jeg ikke erklære mig tilfreds med, at de to lovforslag, der i dag er til behandling, og som vedrører radiofoniforhold, skal behandles hver for sig. Jeg mener, at det venstre-konservative lovforslag er affødt af trafikministerens lovforslag, og det havde været naturligt og rimeligt at behandle dem under ét, ligesom det havde været naturligt og rimeligt, at de var blevet viderebehandlet under ét i ét udvalg, men der er altså nogen, der har ønsket, at det skulle være anderledes, og det er vi jo nødt til at bøje os for.

Jeg skal derfor bestræbe mig for i min første tale at holde mig til den højtærede trafikministers lovforslag, der som allerede bekendt går ud på at gøre det strafbart at støtte Radio Mercur eller tilsvarende radiospredningsstationer materielt, at gøre det strafbart at støtte dem økonomisk eller personligt, at gøre det strafbart at medvirke ved sådanne stationers programproduktion og at gøre det strafbart at reklamere ved sådanne stationers hjælp. Den højtærede trafikminister begrundede dette, som jeg synes, noget drastiske indgreb, der gør

[Harald Nielsen.]

noget strafbart, som ikke hidtil har været det, med, at disse senderes virksomhed strider mod den internationale telekommunikationskonvention og det dertil hørende radioreglement, som også Danmark har tilsluttet sig, og Danmark må naturligvis søge bedst muligt at håndhæve og opfylde de internationale forpligtelser, landet har. Den sidstnævnte betragtning kan vi også fra venstres side fuldt ud tilslutte os. Jeg kan ligesom den ærede ordfører for socialdemokratiet sige, at ikke mindst for en lille nation som Danmark er det af den største vigtighed, at der ikke kan opstå den mindste tvivl om, at vi er indforstået med, at de internationale forpligtelser, vi påtager os, ligegyldigt af hvad art de er, bliver respekteret og overholdt for vort vedkommende. At vi optræder sådan, er grundvilkåret for, at vi med virkelig styrke kan kræve andre landes internationale forpligtelser over for os respekteret og overholdt. Så langt kan vi altså følge den højtærede trafikminister, men når vi dernæst kommer til spørgsmålet om, hvorledes vi i det særlige tilfælde, som her foreligger, skal gribe sagen an for at få tilvejebragt tilstande, der er i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, vi har påtaget os, er det, tvivlen melder sig, og vi må straks tage alle mulige forbehold over for regeringsforslaget. Vi føler os ingenlunde sikre på, at den af regeringen foreslåede fremgangsmåde er den rette. Ordrede forhold på dette område må kunne fremskaffes på en anden og bedre måde. Derfor synes vi, det ville have været hensigtsmæssigt, om regeringen havde talt med oppositionen, før den fremsatte forslaget, ja, vi føler os en lille smule forbavsede over, at det ikke er sket. Regeringen kunne ikke være i tvivl om, at vi deler dens grundsynspunkt, at de internationale forpligtelser, vi har påtaget os, må håndhæves. Hvorfor da ikke før lovforslagets fremsættelse tale med os om, på hvilken måde dette bedst kan ske? Det har regeringen altså ikke trods al dens tale om, at den så gerne vil samarbejde også med oppositionen, følt sig foranlediget til, og det er naturligvis regeringens ret at gøre, som den selv finder for godt.

Jeg skal ikke sige mere om den side af

sagen, men vende mig til den kendsgerning, at vi nu behandler et forslag, om hvis rimelighed og hensigtsmæssighed vort parti nærer stærke tvivl. Der er først det ikke uvæsentlige spørgsmål, om lovforslaget ikke bringer os i strid med andre internationale regler, folkeretlige regler, som vi også fra dansk side gør meget vel i at respektere. Kan vi i det hele taget øve dansk jurisdiktion i internationale farvande? Kan vi med folkeretten på vor side lovgive på internationalt farvand og gribe ind over for sendervirksomhed, som foregår dér og — det må vi jo gå ud fra — foregår fra skibe, der er lovligt indregistreret? Kan vi for at udtrykke det drastisk sende et krigsskib ud og skyde Mercurs skib i sænk eller borde det og slæbe det i land? Jeg tror ikke, vi kan det; jeg ved det ikke, jeg er ikke jurist, men jeg ved, at de lærde er uenige om, hvad der folkeretligt er tilladeligt i et tilfælde som det her foreliggende, og sligt bør man omhyggeligt undersøge og være ganske på det rene med, inden man skrider til en lovgivning som den, der her er tale om.

Måske vil man svare mig — og det er vel også rigtigt — at skibet i internationalt farvand kan vi ikke røre ved, men det er heller ikke nødvendigt, vi kan gribe ind over for den del af virksomheden, som foregår på land, altså i Danmark, vi kan gribe ind over for de danske annoncører o. s. v., og det er alt tilstrækkeligt til at bringe hele foretagendet til standsning. Ja, det er det måske, jeg ved det ikke. Kan man gribe ind over for udenlandske annoncører, der annoncerer for udenlandske varer, som har vundet indpas her i landet? Der melder sig mange spørgsmål, som for os kan gøre det tvivlsomt, om ministerens forslag i det hele taget kan føre frem til de retsordnede forhold, som også vi i allerhøjeste grad ønsker.

Men dertil kommer et andet synspunkt, som jeg finder vi må tage i betragtning. Det er dog vist en almindelig anerkendt opfattelse, at man ved kriminalisering af visse handlinger bør holde sig inden for rammerne af, hvad der efter den i befolkningen almindeligt gældende retsopfattelse bør være strafbart, og anlægger vi det synspunkt, tror jeg man må erkende, at befolkningen ikke i almindelighed har op-

[Harald Nielsen.]

fattet Radio Mercurs virksomhed, endsige annoncering i denne radio, som noget i retning af forbryderisk virksomhed, der burde straffes. Hvordan skulle befolkningen også få den opfattelse, når de har været vidne til, at selv landets statsminister har kunnet tillade sig at benytte Radio Mercur, jeg tror, det var ved en eller anden udsendelse i velgørende øjemed, og når selv et agtværdigt blad som Aktuelt, så vidt jeg ved, leverer stof til udsendelserne? Men naturligvis, vi erkender, at det, der foregår, er i strid med de internationale forpligtelser, vi på dette område har påtaget os, og derfor må ordnede forhold bringes til veje, men det ville rigtignok være bedst for os, om vi kunne gøre dette, uden at det bliver nødvendigt af kriminalisere handlinger, som den almindelige borger i hvert fald indtil i dag har haft svært ved at erkende som egentlig strafbare.

Hvis vi skal finde en anden udvej, må vi gøre os klart, hvad årsagen er til, at vi i dag har en Radio Mercur. Årsagen må ganske enkelt være den, at der har været og er et behov for annoncering gennem radiospredning, og dette behov har statsradiofonien ikke villet imødekomme, da den har ment, at det lå uden for rammerne for, hvad en statsradiofoni burde beskæftige sig med. Jeg skal ikke kritisere denne holdning; den kan jeg finde ganske rimelig, men det er en almindelig erfarings sag, at er der et stærkt behov, som ikke kan imødekommes efter de gældende regler, bryder livet sig selv vej. Nu har vi altså, hvad enten vi synes om det eller ej, annoncering i æteren og desværre altså i strid med de internationale konventioner om radiospredning, som vi er forpligtet til at skaffe overholdt.

Der er for mig ingen tvivl om, at der er en anden vej. Der er den vej, at man giver en privat sender koncession på reklameudsendelser. Så føler jeg mig overbevist om, at så er der ikke længere basis for illegale sendere, så vil de forsvinde af sig selv, og så behøver vi ikke at gennemføre det lovforslag, vi her behandler. Dermed er jeg nået frem til det lovforslag, som vi har fremsat fra de konservatives og venstres side, og som jeg altså ikke må tale om nu, men skal sige noget om, når vi

kommer til første behandling af dette lovforslag.

Hanne Budtz: Mit parti er ikke helt på bølgelængde med det lovforslag, som den højtærede minister for offentlige arbejder har fremsat. Den højtærede minister synes i sin fremsættelsestale at gå ud fra, at landet stander i våde. Det siges, at lovforslaget må gennemføres, fordi en bestående privat-sender fra internationalt farvand rummer fare for undergravning af vor retsorden, at dens udsendelser må standses, fordi de er rettet imod Danmark, og fordi denne sender er uden noget lands myndighed eller kontrol.

Ja, uha, man bliver helt bange, for det er en fare, vi lever i, kan vi forstå, men vi vil alligevel foreslå, at vi tager det hele lidt med ro og gennemgår sagen meget nøje, for det vil jeg da gerne understrege: naturligvis vil det konservative folkeparti ikke være med til at udsætte vor retsorden for fare. Jeg har da også forstået, at den bestående sender hidtil overhovedet ikke har forstyrret nogen som helst dansk eller fremmed sender, og at det par millioner medborgere, som har lyttet til tonerne fra Øresund, heller ikke har været i fare. Der kunne da højst blive tale om fare for påvirkning, men den højtærede minister forsikrer jo, at det alene er tekniske årsager, der tvinger ham til at fremsætte lovforslaget, og at det så alligevel passer godt sammen med vor kulturelle ministers planer, er så en anden sag, vi senere skal vende tilbage til.

Men lovforslaget har virkelig en så omfattende karakter, at man næsten føler sig på allerhøjeste straffeplan. Så få ord lovforslaget end indeholder, er det dog af meget principiel rækkevidde. Jeg kan naturligvis midt i det hele, og det kan min gruppe også, glæde mig over, at vi har særdeles god tid til at gennemgå det. Lovforslaget er fremsat så sent som den 3. april, altså længe efter den skæringsdato, den 15. marts, som er sluttermin for fremsættelse af lovforslag, der skal forventes vedtaget i denne samling, medmindre der er enighed mellem partierne om at fravige den aftale, der foreligger mellem den høje regering på den ene side og partierne her i salen på den anden side, så har vi da også sommeren og

[Hanne Budtz.]

en del af efteråret til at prøve at finde frem til bestemmelser, der kan klargøre, hvad vi skal foretage for at finde frem til den orden i æteren, vi er enige om er ønskelig.

Den højtærede minister foreslår først, at det bestemmes, at der ikke må oprettes, drives eller bruges radiospredningsstationer på det åbne hav eller i luftrummet derover. Jeg synes, det er en vældig mundfuld. Den højtærede minister vil herske over det åbne hav.

Man mindes med fryd, hvordan Zeus, den skysamlende hersker over Olympen, dens guder og hele verden, var uenig med havets gud, Poseidon, om den skæbne, der skulle overgå den herlige Odysseus, og hvorledes Zeus sendte Hermes, den græske mytologis Mercur, det bevingede sendebud, på mangan færd til Poseidon.

Jeg kan godt forstå, at det ville være en herlig og værdig rolle for den højtærede minister som Zeus på Olympen at herske over endnu større områder end vort ørige — omend det er det største i Europa — som æterens alt beherskende gud, også kaldet Kronion, der udslynger flammende lyn-glimt. Jo, Zeus beherskede havets gud og også luftrummet, men kunne dog ikke undvære Hermes.

Men et forslag om at lovgive uden for vort lands område er og kan ikke være nogen nødvendig konsekvens af en overholdelse af internationale aftaler. Det står for mig og for samtlige min gruppes jurister som et meget stort problem, og vi vil være meget interesseret i at høre, hvad den allerhøjeste sagkundskab i vort land på det stats- og folkeretlige område mener om dette. Skulle man så komme til det resultat, at den højtærede minister eller rettere sagt folketinget virkelig kan lovgive over havet og luften uden for Danmark, så skulle det glæde mig bagefter at se den højtærede minister i rollen som kong Knud, som man måske husker det fra Oehlenschlägers digt, — jeg må vel have lov til at citere Oehlenschläger? —:

„Kong Knud sad stor og mægtig på sin
trone,

en herre drabelig og stærk og huld.

Kongen — talte så til havet,

med dig, o sø, min vælde er begavet,

thi lyd din herre, ej du nærme dig,

din bølge kræver jeg således avet,
at til min fod den aldrig vover sig.

Men som sædvanlig gik den stille bølge,
sin vante vej den end bestandig fog,
ej til hans fødder blot den op sig trængte,
hans scepter og hans trone den besprængte.“

Tænk om den højtærede minister på sin taburet lod sig bære ned til kysten for virkelig at lade sig overbevise om, at det, den højtærede minister ville få ud af at ville herske over havet, højest var kolde og våde fødder. Jeg tør slet ikke føje til, at kong Knud afgav krone og scepter bagefter.

Det var havet.

Hvad radiospredningsstationer i luftrummet angår, forstår jeg at den højtærede minister med en Jules Verne'sk fantasi ser sådannes eksistens. Jeg ved nok, at man kan sende deroppefra, men alligevel — at Danmark nu også skulle til at beherske sådanne, det er jo imponerende.

Det, der imidlertid nok har vakt den største opsigt ude omkring i befolkningen, er den anden del af ministerens lovforslag, som jo er en følge af, at den højtærede minister vil herske over havet og luften, nemlig den kriminalisering, der foreslås af medvirken til radioudsendelser fra internationalt territorium.

Den gældende telekommunikationslov af 1949 hjemler bødestraf for ulovlig oprettelse af sendere her i landet. Men nu skulle det så gøres strafbart — og jeg har forstået, uden at det vel fremgår klart af teksten, at det drejer sig om bødestraf, men jeg ved ikke, om ministeren tænker sig noget andet, for så vil vi gerne have det at vide — ikke alene at oprette disse stationer uden for vort land, men også at være med som funktionær.

En underlig tanke, at mennesker, der længe har haft et lovligt erhverv, pludselig næste morgen, når de går til arbejde, er lovovertrædere! For det har jo været og er efter dansk lovgivning lovligt erhverv at være funktionær ved en sender i internationalt farvand. Det gælder de tekniske funktionærer, og det gælder producere og alle ansatte ved underholdningsprogrammerne. Det er dog særdeles hensynsfuldt, at optrædende eller andre enkeltgangsmedvirkende ikke straffes, men altså kun de, der har en mere varig kontraktlig ansættelse. Det er virkelig et særligt hensyn at tage at

[Hanne Budtz.]

gøre en undtagelse for f. eks. kunstnere og politikere, medlemmer af det høje ting, herunder naturligvis statsministre, der oven i købet reklamerer deri — det være sig så for nok så god en sag.

Tænk man sig en samtale optaget i land til senderen ude på det store hav, har jeg forstået lovforslaget sådan, at den interviewende medarbejder på den ene side af bordet gør sig skyldig i en strafbar handling, medens den, der sidder på den anden side af bordet, politikeren eller måske den højtærede minister selv, altså ville være straffri, medmindre han tog ud om bord, for bare man går om bord, skulle det altså være strafbart at medvirke.

Det vil altså være en stor risiko at begive sig om bord på et såkaldt piratskib. I de gode gamle dage ordnede Kronborgs kanoner sådan en sag; men her drejer det sig om noget så moderne som et stilleliggende skib. Det må jo være en stor trøst, at den grundsetning er fastslået: nok borde, men ikke beskyde, selv om jeg forstår, at der er dukket en ny fare op, som man vel kunne kalde pirater over pirater. Og så vil det jo blive strafbart at udleje kontorer, levere og transportere materiale. Efter de bemærkninger, det ærede medlem hr. K. B. Andersen var inde på om lytterforeninger, ville det også være ganske interessant at høre, om det ville være strafbart at være medlem af en sådan lytterforening, som vil støtte en sådan sender, for det må vel kaldes et varigt tilhørsforhold at være medlem af en sådan organisation. Man helgarderer sig i forslaget.

Endelig er der det, at det ville være strafbart at være annoncør i det åbne hav eller i lufrummet. Reklamens gud, Mercur — man må ikke tro, jeg ved mine sammenligninger her overhovedet nævner navnet på nogen privat eller såkaldt piratsender; det har jeg ikke tænkt mig, det ville jo være at gøre reklame ikke mindst i Danmarks radio — men reklamens gud har naturligvis „bundet sig under fod de skønne sandaler“ og er på sine vinger fløjet gennem lufrummet til protest mod dette forslag. Annoncørerne ser vel også i øjnene, at de let kan blive erstattet af udenlandske annoncører, som det ærede medlem hr. Harald Nielsen også var inde på. Og det er da klart, at navnlig

reklamebranchen har sin interesse i at kunne være med i private sendere; jeg kan oplyse, at i hvert fald et medlem af min gruppe, det ærede medlem hr. Haunstrup Clemmensen, synes det. Det er naturligvis en hæderlig handelsmæssig interesse at reklamere, og det er måske ikke helt tilfældigt, at Dante i sin Guddommelige Komædie — jeg beder den højtærede minister være overbevist om, at det ikke er denne forhandling, jeg betragter som en guddommelig komædie — lader digteren, sluppet vel gennem helvede og skærsilden til det jordiske paradís, beskue planet-himmelen og se planeten Merkur som hjemsted for dem, som udrettede gode gerninger mere for ærgerrighed end for Gud. Men skuende højt og højere over alt dette falder digteren afmægtig og blændet om, thi her, ved den pure retfærdighed, er grænsen for, hvad en dødelig kan besynges. Der er grænser for, hvad vi dødelige kan nå til af retfærdighed, og min gruppe tror ikke, og jeg tror ikke, at den højtærede minister kan nå den rette retfærdighed ved sit forslag, men han ville nærme sig den, hvis han ville tage vort forslag, som skal behandles bagefter, med i betragtning.

Jeg tror også, den højtærede minister skulle være varsom med i et forslag som dette at medtage ændringer af almindelige straffelovsnormer som de i straffelovens §§ 6-9 gældende, nemlig om jurisdiktionen for dansk straffemyndighed. Jeg vil ikke komme nærmere ind på det her ved første behandling, men vi må se nærmere på det i udvalget.

Den højtærede minister har altså givet sit forslag en rent teknisk begrundelse. Jeg gentager, at mit parti er enigt i, at internationale aftaler skal overholdes. Vi vil gerne i udvalget se nøje på de konventioner, Danmark har indgået, formålet med dem, hvornår de er vedtaget o.s.v.

Det ærede medlem hr. K. B. Andersen nævnte resolutionen fra Nordisk Råd, som ganske vist kun nogle af Nordisk Råds medlemmer, men et flertal, har vedtaget. Den går ganske rigtigt ud på en henstilling om at sikre gennemførelsen af det internationale radioreglement, men der er intet i denne udtalelse, som angiver, at noget sådant skal ske ved monopolisering og kriminalisering. Jeg erindrer om, at andre

[Hanne Budtz.]

medlemmer af Nordisk Råd har afgivet en anden udtalelse, hvori de advarer imod de påtænkte forholdsregler.

Det kan ikke være ukendt for den højtærede minister, at en sådan kriminalisering ikke er i overensstemmelse med den danske befolknings retsopfattelse; der er vel ingen tvivl om, at et lands straffelovgivning plejer at være eller i hvert fald at komme i overensstemmelse med den almindelige retsopfattelse.

Til slut vil jeg blot takke den højtærede minister for den yderst beroligende bemærkning i fremsættelsen om, at han ikke agter at give loven tilbagevirkende kraft. Det beroliger mig, og det beroliger de ti tusinde, der har medvirket ved en sådan privatsender — herunder medlemmer af dette høje ting, måske også funktionærer hos regeringen og bladet Aktuelt, der gennem lang tid har leveret nyheder til en privat sender, hvis navn jeg altså ikke skal nævne. Jeg ved ikke, om dette blad måske er ophørt dermed — det har vel også fået en vis reklame derigennem.

Jeg vil altså blot foreløbig bemærke, at vi i udvalget vil se nærmere på denne sag og i sammenhæng med det lovforslag, som senere skal behandles.

Helge Larsen: Jeg bor et sted i landet, hvor det ikke er muligt at høre Radio Mercur, så jeg kender ikke meget til dens virksomhed, og jeg er ganske afskåret fra at give en kvalitetsvurdering af dens udsendelser. Derimod kender jeg en hel del til en anden reklamesender, nemlig Radio Luxembourg, som de unge nede på min egn med stor interesse lytter til.

Jeg går ud fra, at der ikke er så forfærdelig megen forskel på arten af udsendelser over reklameradioer, og skulle jeg karakterisere det, man hører, måtte det da blive på den måde, at det er ganske fikst arrangeret og fikst anrettet, men efter min vurdering er det meget ensartede udsendelser. Men hvis man kan lide baggrundstøj til sit arbejde, forstår jeg godt, at mange finder denne støj behagelig som baggrund under arbejdet. Jeg skal da også gerne være så ærlig at sige, at havde jeg hørt til den aldersgruppe, som hedder teenagere, havde jeg også nok haft en tilbøjelig-

hed til at lytte til disse udsendelser. Tænker jeg på min egen ungdom, husker jeg, hvordan vi prøvede på at tappe al den dansemusik ud af Europas radiostationer, som det var muligt. Det blev som regel mere til en skratten, fordi teknikken og udsendelserne dengang ikke var af særlig høj kvalitet.

Jeg nævner dette her, fordi jeg i og for sig gerne vil have sagt, at jeg ikke anser disse reklameradioer for at være det, som man en sjælden gang har hørt nogen sige: fordærlige for ungdommen; for så vidt er de efter min opfattelse heller ikke fordærlige for den ældre generation, men altså efter min mening temmelig ensartede og kedelige. Derfor undrer det mig egentlig lidt for nylig i Ekstrabladet at se en indsender gøre det synspunkt gældende, at hvis Radio Mercur ophørte, ville man dø af kedsomhed. Jeg formoder, at den pågældende er faldet for den desværre ret udbredte tendens til at skabe inflation i sproglige udtryk, for jeg kan ikke forestille mig, at lytterne til Mercur af bare kedsomhed skulle tørre ind til mumier, fordi blandingen af reklame og musik fra Øresund hørte op at flyde i en jævn strøm.

Når nu den højtærede minister for offentlige arbejder foreslår ændringer i loven om telekommunikation m. m. ved radio, hvorved det tilsigtes at standse piratradioer, skal jeg på min gruppes vegne give tilslutning til dette lovforslag. Jeg vil dog gerne i udvalget se nærmere på enkelthederne i lovforslaget og drøfte det nøjere igennem. Det er jo et forslag, hvis bestemmelser nøje må tænkes igennem. Jeg er ganske enig med den højtærede minister i, at det er at håbe, at en sådan lov vil virke ved sin blotte eksistens, så at dens straffebestemmelser ikke behøver at bringes i anvendelse.

Når vi i min gruppe går ind for den højtærede ministers lovforslag, skyldes det en eneste årsag, nemlig den, at Danmark traktatligt er forpligtet til at søge at hindre piratvirksomhed i æteren. Vi ønsker, at disse internationale aftaler, der skal sikre orden i æteren og forstyrrelsesfri radiomodtagning, overholdes.

Jeg forstår, at en del mennesker ikke kan indse, hvorfor der af disse grunde skal skrives ind over for Radio Mercur, der, som de siger, ikke forstyrrer nogen. Det er rigtigt. Den har ikke gjort det, fordi den har lagt

[Helge Larsen.]

sig på en bølgelængde, som er tildelt Danmark, men endnu ikke er taget i brug af Danmarks radio. Man må imidlertid erindre, at der kun er et begrænset antal bølgelængder til rådighed, og at de er nøje fordelt mellem landene for at sikre en forstyrrelsesfri radiomodtagelse. Overholder man ikke disse regler, vil der blive kaos i æteren, som vil give anledning til mange flere og mere berettigede protester end dem, der nu kommer frem i anledning af forslaget om at standse piratradioen. Når vi har internationale overenskomster og har tiltrådt dem, så skal de overholdes. Vi kan ikke lade en enkelt piratradio slippe igennem, selv om den ikke direkte forstyrrer i øjeblikket. Tolereres der først et enkelt brud på overenskomsten, risikerer man flere brud, flere piratradioer og dermed kaos og ødelæggelse af den gode radiomodtagning. Der findes jo i dag i Europa flere piratradioer end Mercur, og der skal ikke så megen fantasi til at forestille sig, hvor forvirrede forholdene kunne blive, om piratradioer blev almindeligere, end de nu er.

Min gruppe er tilfreds med, at der nu sker en fælles nordisk indsats mod piratradioer gennem tilsvarende lovgivning i de andre nordiske lande. Det har måske taget sin tid, før denne fælles nordiske indsats blev bragt i stand, men nu er den altså tilvejebragt, og derigennem bliver det forhåbentlig muligt, at de nordiske lande i fællesskab kan sikre, at de internationale aftaler om bølgelængdefordelingen kan overholdes i vor del af Europa.

Det er som sagt alene dette formål, at overholde indgåede internationale aftaler til sikring af orden i æteren og forstyrrelsesfri radiomodtagning, der er forudsætningen for, at mit parti støtter den højtærede ministers lovforslag. Det er til gengæld også et så tungtvejende synspunkt, at vi ønsker loven gennemført så hurtigt, som en forsvarlig gennemgang af dens bestemmelser i udvalget gør det muligt.

Morten Lange: Mercur optræder jo temmelig flittigt i den danske litteratur. Som jeg skal prøve på at vise i slutningen af mit indlæg, tror jeg, at den, der har den bedste forbindelse med Mercur, hvis vi skal finde et billede til i dag, er Johan Herman Wessel, som i det hele taget er så morsom. Han skrev historien om gaffen, der kom, og gaffen, der gik igen, og guderne Jupiter og Mercur, der var kommet ned på jorden. Man bød dem ussel søbekål, og det skældte de lidt ud over på fransk, og så blev de nødt til at gøre de skikkelige bønderfolk, som de besøgte, opmærksom på, hvem de var, og Jupiter forklarede, at han, den lille bitte, er Mercur, ham kan I kende på, at han har vinger på hælen. Jeg indrømmer, at sådan plejer man at afbilde Mercur, men efterhånden som denne debat er skredet frem i en del af pressen, har jeg nærmest haft indtryk af, at Mercur også skulle have vinger på skuldrene, og det skal nok vise sig, at disse vinger sidder ikke særlig godt fast. Det forekommer mig, at den ende, som Wessel gjorde på historien og gaffen, vil være nok så nærliggende som det ærede medlem fru Hanne Budtz' primitive indførelse i oldtidskundskab og guldalderdigtning. Det forekommer mig at minde en hel del om det, man så tit ser: når man skal være advokat for en skidt sag og ingen argumenter har, kan man altid finde på at citere digte el. lign.

Der er faktisk ikke noget som helst guddommeligt ved Radio Mercur. Der er snarere en hel del, som er fordækt både ved oprettelsen og ved dens bagmænd i den mere privat prægede internationale kapital, som søger dækning et eller andet sted i udlandet. Der er til dato ingen, der har kunnet eller villet fortælle os, hvem der egentlig har finansieret dette projekt.

Ikke mindre bekymrende virker det naturligvis, når man samtidig ser de spørgsmål, der rejser sig med hensyn til, hvilket flag Mercurskibene egentlig arbejder under. Det er jo ikke ukendt, at netop

[Morten Lange.]

flagets rettigheder spiller en meget stor rolle i dansk søfarts tradition; og at vi skal have pirater liggende lige uden for vore kyster, må dog siges at være særdeles påfaldende.

Hertil kommer så spørgsmålet om ran af bølgelængde, et problem, som naturligvis især gør spørgsmålet aktuelt. Jeg tror for øvrigt, at det på et tidligere tidspunkt havde været muligt at fare nogenlunde mildt frem imod Mercur. Jeg tror, at Danmarks radio, hvis den havde kendt sin besøgstid, på et meget tidligt tidspunkt, da Mercur unægtelig lavede nogle overordentlig primitive programmer, som til tider endda ikke nåede udsendelse, kunne have udkonkurreret forestillingen, hvis man havde været en lille smule fiks og været klar over, at der var et eller andet, som var ved at dukke op af havet, og som ville få en vis betydning. Jeg tror imidlertid ikke, at sagen blev taget alvorligt nok på det tidspunkt, og derfor er den vej til at stoppe piratvirksomheden sikkert ikke længere mulig.

Det ville måske stadig være muligt at bremse Mercur med en sund og fornuftig reklameskat. Jeg er temmelig sikker på, at reklamerne i Radio Mercur er det, man kalder marginalannoncer, udgifter, som man sætter temmelig langt nede i sit annoncebudget, og jeg tror, at hvis vi skred ind over for den overdrevne annoncering, vil lider under her i landet, kunne det ske, at disse skibe var nogle af de første, der pakkede sammen; men jeg har hidtil ikke rigtig følt, at en sådan stemning over for denne sag var ved at vokse sig stærk i tinget, så det bliver vel heller ikke muligt ad den vej at komme frem til en løsning.

I det hele taget er disse milde metoder jo heller ikke rigtig holdbare efter den konvention om radiobølger, som trådte i kraft den 1. maj 1961. Der er faktisk efter den tid opstået en ny juridisk situation, der pålægger os et definitivt krav om handling. Vi må gøre et eller andet, som forhindrer, at de internationale aftaler, vi selv har undertegnet, bliver groft tilsidesat. Jeg indrømmer, at det kan naturligvis ske ved at legalisere Mercur, og det kan vi jo snakke om om lidt, hvis man da synes, at det skulle være en lykkelig løsning; men det for-

hindrer ikke, at en lov som den, vi i øjeblikket diskuterer, nødvendigvis må gennemføres, og jeg forventer da også, at vi kan finde frem til en enstemmig gennemførelse af den.

Det er muligt, at vi endda — ikke som et led i denne lov — skulle udvide vort søterritorium til 12 mil, som man efterhånden har temmelig mange steder, eller blot udvide det, for så vidt angår radiospredning; men det kan vi jo snakke om. Der er i hvert tilfælde formodentlig heller ikke, hvis vi vælger den udvej, tilstrækkelig kraft i en sådan lov til at få piratvirksomheden bragt til ophør. I hvert fald kan der ikke være nogen tvivl om, at vore forpligtelser til at sørge for, at konventionen bliver overholdt, er absolutte og tvinger os til at tage en holdning på linje med lovforslagets.

I øvrigt må jeg sige på dette tidspunkt i diskussionen, at indførelse af en idé om at legalisere dem, der har overtrådt de forskellige allerede længe eksisterende regler, vel nok må siges at være en lidt påfaldende udgang af debatten. Det forekommer mig, at hvis jeg rigtigt husker, hvad der diskuteredes i folketinget i går, nemlig „Red Crusader“s overtrædelser af fiskerigrænserne ved Færøerne, ville det omtrent have været lige så genialt, hvis vi da havde foreslået, at det skulle vi nemt kunne komme uden om ved at skænke briterne et dansk flag, som de kunne hejse ved passende lejligheder; så var vi kommet ud over de vanskeligheder med, hvordan vi skulle stoppe trawlerfiskeriet, nemlig ved simpelt hen at lade dem fiske.

Hvad angår selve lovforslaget, er der naturligvis et lille spørgsmål om, hvem det er, man kan ramme med straf efter de bestemmelser, der er optegnet. Jeg forstår, at kunstnere, som kun medvirker lejlighedsvis, og som medvirker inde på landjorden, som regel, så vidt jeg kan se, er straffri, men hvis de derimod vover pelsen og tager ud til Mercur og sender direkte fra søen, bliver de straffet for nøjagtig lige så mange minutters udsendelse, og det er naturligvis en lidt tvivlsom form for jura, men det kan måske gøres lidt mere klart, inden vi ser enden på forhandlingen.

Endvidere forekommer det mig, at bestemmelsen i punkt 2 under stk. 3, 3), er lidt vel streng over for det, man kan kalde

[Morten Lange.]

for små teknikere. Der er så mange, der giver en hånd med i en sådan teknisk forestilling, og det er vel nok tvivlsomt, om det er nødvendigt at kriminalisere en mand, der bare skal sætte et par møtrikker fast et eller andet sted.

Men selvfølgelig, sørøveri er nu engang sørøveri, og det kan godt ske, at vi bliver nødt til at lave en forholdsvis kraftig form for lovgivning, for at der ikke skal være så mange huller i sien. Men det er helt klart, at det, vi helst ser understreget, er, at de store fortjenester og de, som finansierer senderen ved reklame, bliver virkelig ramt for deres bistand ved dette aerorøveri, som det vel må kunne kaldes med et til formålet fremstillet udtryk.

Jeg indledte med Wessel, og jeg lovede at slutte med Wessel. Det skal jeg gøre med et inderligt håb om, at Mercurs gaffel vil sætte sig i halen på de mørklagte bagmænd. Så klarer vi nok at få de små fisk bjerget tørt i land.

Arne Bertelsen: I den skriftlige fremsættelse lægger den højtærede minister stor vægt på straks at fastslå, at dette lovforslag alene har en teknisk begrundelse — det nævnte den socialdemokratiske ordfører også. Jeg må bekende, at jeg ikke føler mig overbevist om denne påstands rigtighed. Jeg skal komme nærmere ind på dette punkt senere.

Hvorfor er det nødvendigt for den højtærede minister straks at præcisere, at det er vigtigt for ham at fastslå dette? Qui s'excuse, s'accuse — den, som straks undskylder sig, angriber sig selv. Men naturligvis er det vigtigt, da de 2 millioner Mercurylyttere for størstepartens vedkommende er hans egne vælgere. Derfor er det magtpåliggende nødvendigt for ham at få dem til at tro, at lovforslaget virkelig er teknisk nødvendigt.

Som sagt, jeg tror ikke på, at dette forslag er teknisk nødvendigt. Jeg føler mig overbevist om, at en uvildig kommission ville kunne tilbagevise denne ministerens påstand.

I bemærkningerne til lovforslaget og i fremsættelsen lægges der stor vægt på overholdelsen af den internationale telekommunikationskonvention af 1959. Ja, en ministerkollega har endog fremhævet, at det gælder Danmarks ære, at det overholder

disse internationale aftaler. Det er med stor glæde, jeg konstaterer, at et medlem af det nuværende ministerium har dette syn på overholdelsen af internationale aftaler. Man må håbe på, at det lykkes ham at overbevise ledelsen af andre fagministerier om rigtigheden af dette synspunkt på overholdelsen af internationale aftaler både i bogstav og ånd.

I dette tilfælde er det jo Danmark og Sverige, som har anstrengt sig for at få indført denne passus om, at benyttelse af radiospredningsstationer fra flydende eller luftbårne objekter skal være forbudt. Nogen større ære henter man sig næppe ved at overholde en paragraf, man selv har været så forfærdelig ivrig for at få indført. Konventionen dateres Genève 1959 og er tiltrådt af Danmark i maj 1961, altså længe efter at Radio Mercur var etableret og indregistreret som et lovligt dansk aktieselskab.

Noget af det morsomste, jeg har hørt i dag, var den ærede socialdemokratiske ordfører hr. K. B. Andersens tale om, at man ikke måtte sætte sig i besiddelse af andres velerhvervede rettigheder, selv om de ikke udnyttedes. Det er meget interessant at høre præciseret fra socialdemokratisk side.

Når nu oprettelse og drift af flydende eller luftbårne radiospredningsstationer skal kriminaliseres, befinder man sig i den ejendommelige situation, at man ikke kan kriminalisere selve oprettelsen af Radio Mercur uden at vedtage en lov med stærkt tilbagevirkende kraft. Det kvier enhver retsstat sig ved, ja, selv den danske regering i denne situation. I stedet for kriminaliserer man enhver medvirken ved driften. Altså, hovedforbrydelsen kan ikke straffes, så vil man straffe medvirken. Dette er vist et helt nyt og helt enestående strafferetligt princip.

150 medarbejdere ved Radio Mercur skal enten sendes ud i arbejdsløshed eller straffes. Det arbejde, disse medarbejdere har udført, er stærkt specialiseret, således at en afskedigelse virkelig betyder arbejdsløshed. Kan overhovedet opsigelsesfristen på op til 6 måneder, som mange af medarbejderne har, overholdes, når det er kriminelt at beholde dem i arbejde?

Det gælder Danmarks ære, at retsreglerne overholdes, siger man. Forholdet er

[Arne Bertelsen.]

jo det, at Radio Mercur hidtil har overholdt gældende retsregler, medens statsradiofonien ikke har. Statsradiofonien har endog måttet modtage en højesteretsdom for, at den ikke har overholdt Danmarks love om yttringsfrihed ved at udelukke de uafhængige fra radioen foran folketingsvalget i 1957. Noget sådant er dog ikke overgået Radio Mercur.

Værre står det til med de uskrevne love. Her er det vigtigste, at misbrug til propaganda og til undertrykkelse af andres mening ikke bør kunne finde sted. Radio Mercur har ikke været misbrugt til politisk propaganda, hvorimod enhver, som har fulgt såvel folketingsdebatterne som statsradiofoniens folketingskronik, umuligt har kunnet undgå at opdage den oprørende slagside, radioen har til de store partiers side. De uafhængige bliver refereret ganske kort, om muligt ganske uforståeligt, mens de store partiers lange svadaer får en ganske anden plads. Det er muligt, at man refererer efter antallet af ord i stedet for efter indholdet, og så skal de uafhængiges ordførertaler naturligvis ikke have så megen plads som de ordrige og meningsfattige indlæg i debatten. Eigntlig burde det vel være sådan, at alle partier havde lige stor plads i folketingskronikken, men i hvert fald burde det ikke være således, at man kan være helt sikker på, at et klart standpunkt fra vor side enten helt udelades eller får en ganske underordnet plads. Og det kan man. Dette forhold kan enhver, som følger folketingsdebatterne, meget let overbevise sig om. At det samme gælder den politiske presse — med enkelte hæderlige undtagelser — gør jo ikke forholdene bedre.

Alt i alt vil jeg gerne fastslå, at der er vægtigere argumenter for at kriminalisere statsradiofonien end for at kriminalisere Radio Mercur, og dette kan enhver, som åbner for radioen og hører talerne dér, selv overbevise sig om.

Radio Mercur har vist et vist initiativ, som statsradiofonien ikke har haft. Derfor skal den slagtes snarest muligt, og helst inden man har fået tid til at undersøge de tekniske muligheder ordentligt.

Mercur har løst et betydningsfuldt reklameproblem for erhvervslivet. Det siger i alt fald Dansk Annoncør-Forening. Radio Mercur har betydet overordentlig meget for

Dansk Skuespiller Forbund. Mange yngre skuespillere har haft bedre muligheder for at kunne passe deres kunstneriske udvikling uden alt for store afsavn på grund af Radio Mercur. Dette siger Dansk Skuespiller Forbund. Det har Danmarks radio ikke magtet, og derfor skal Mercur kriminaliseres. Personlig har jeg aldrig brudt mig om det, som nu kaldes arbejdsmusik — jeg bryder mig ikke om trommehindemassage, når jeg arbejder, men det gør millioner af mennesker. Denne opgave har Mercur løst og dermed tilfredsstillet et behov, som ikke var tilfredsstillet, altså bør den slagtes. „So ein Ding müssen wir auch haben“ siger magthaverne. Så bliver det endnu dårligere og dyrere, men der bliver endnu flere dyre stillinger, som trofaste partigængere kan blive belønnet med, og tænk hvor mange neglelakpiger der kan blive plads til — staten betaler.

En god dansk grundregel er denne: først finder man ud af, hvad man vil gøre, og så opfinder man grundene dertil bagefter. Denne regel har man omhyggeligt fulgt i denne sag.

Mit parti er ikke udvalgsberettiget, og dette tvinger mig til at komme ind på enkelte tekniske spørgsmål, som med større fordel kunne have været diskuteret i et udvalg. FM-båndet, som strækker sig fra 87,5 megahertz til 108 megahertz, er som bekendt forbeholdt radiofonien. I Danmark anvender man kun frekvenserne op til 100, men det vil være meget let for radiofabrikerne i løbet af kort tid at ændre dette forhold, med andre ord: der er god plads på FM-båndet imellem 100 og 108 megahertz, ja, bare mellem 100 og 104 megahertz; der skal jo blot være 300 kilohertz, d. v. s. det samme som 0,3 megahertz, mellem stationerne. På AM-båndet eller mellembølgefrekvenserne findes der, efter alt hvad der er mig oplyst, 3 uudnyttede muligheder, og da man på mellembølgerne kan dække hele landet med en enkelt sender — modsat på FM-bølgerne — er der følgelig plads til 3 konkurrerende private radiosendere, hvorved man kommer bort fra betænelighederne ved et enkelt privat koncessioneret selskab.

Men selv om man ikke skulle gribe til en af disse to muligheder, som jeg mener må være helt indiskutable, mener vi, at man ved en rimelig omlægning af frekvensernes

[Arne Bertelsen.]

placering inden for båndet 87,5-100 megahertz meget vel vil kunne skaffe plads til en eller to private sendere, selv om der inden for disse frekvenser skal skaffes plads til program 3. Program 3 er tilgodeset i god tid.

Inden dette lovforslag kommer til anden behandling i tinget, bør forskellige forhold oplyses for tingets medlemmer: 1) Hvornår mener man at program 3 kan etableres? 2) Er der søgt plads til dette projekt? 3) Hvad vil det koste at anskaffe materiel og etablere program 3? Det vil jo blive et multimillionprojekt; man behøver blot at tænke på radiohuset. 4) Vil der ved en rimelig placering — og med rimelig placering mener jeg en placering uden oplagt chikane, som man ser det — blive plads til Radio Mercur? Med de oplysninger, jeg har indhentet, mener jeg at dette vil være muligt, men at en nøjere undersøgelse er ønskelig. En kommissionsundersøgelse vil kræve uvildige medlemmer. På grund af monopollet her i landet vil uvildige medlemmer i realiteten sige udenlandske medlemmer. 5) Vil det være rimeligt at beregne mulighederne for et program 4 længere ude i fremtiden?

De uafhængige er modstandere af monopoldrift, og vi kan i denne sag ikke finde et eneste holdbart argument for monopollets bevarelse.

Der findes i øjeblikket tre rimelige muligheder: enten at skaffe Radio Mercur en plads inden for det FM-bånd, som i øjeblikket anvendes, hvilket må anses for gør ligt trods det planlagte program 3, eller at lade Radio Mercur fortsætte, indtil man får bevilget program 3 og etableret det, hvorefter Mercur får lejlighed til at flytte op imellem 100 og 104 megahertz, hvor der både er plads til Mercur og eventuelt til konkurrerende selskaber — radiofabrikationen skal nok følge med denne ændring — eller som den tredje mulighed at åbne de ledige mellembølgefrekvenser for frie radiosendere. Der kan som nævnt blive plads til mindst tre.

Formålet med den internationale radio-konvention er jo at skaffe plads til det største antal radiosendere, som er teknisk muligt. Det tjener ikke til Danmarks ære — Danmarks ære er ikke draget ind i diskussionen af mig — såfremt denne konvention

anvendes til det modsatte formål, nemlig at indskrænke mulighederne, hvor dette ikke er nødvendigt. Dette er magtmisbrug. Det er rystende, at et initiativ skal slagtes, fordi man ikke vil give sig tid til at undersøge de tekniske muligheder ordentligt.

De uafhængige vil bekæmpe dette lovforslag med alle de midler, som lovgivningen rummer, herunder også i givet fald at søge tilslutning til at bringe dette lovforslag ud til folkeafstemning.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg vil allerførst takke de ærede ordførere, som har givet tilslutning til lovforslaget — jeg skulle måske sige: takke de ærede ordførere, der har givet ubetinget tilslutning, for der er jo en ordfører, det ærede medlem hr. Harald Nielsen, der har givet betinget tilslutning, hvad jeg for så vidt ikke forstår, og det skal jeg gøre nogle bemærkninger om.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen bebrejdede mig i og for sig, at dette lovforslag var fremsat uden forhandling med oppositionen, uden forhandling, forstod jeg, med partiet venstre og det konservative folkeparti. Jeg synes, det ærede medlem skulle være den sidste til at komme med en sådan bebrejdelse, da det ærede medlem var delegeret ved Nordisk Råds møde og dér stemte for en opfordring til mig om at fremsætte et forslag som det, der nu ligger på tingets bord. Jeg ved godt, at det ærede medlem kan sige: ja men selve forslaget havde vi jo ikke set. Det er heller ikke det afgørende. Det afgørende er, at det, som det drejede sig om på Nordisk Rådsmøde, var, at regeringerne hurtigst muligt skulle gribe ind over for de såkaldte piratsendere. Men det skal da ikke skille os, hvis det, der er i vejen, bare er det, at vi ikke er kommet til partiet venstre, inden jeg fremsatte lovforslaget; det problem kan vi jo nok løse, for jeg går ud fra — selv om der ikke er nogen, der har udtalt ønske om udvalg, ja, det er der måske nok, i hvert fald sådan lidt i den retning — men jeg går uden videre ud fra, at der vil blive nedsat et udvalg, og dér bliver der jo rig lejlighed til at drøfte de problemer, som lovforslaget måtte give anledning til.

Jeg forstod i øvrigt det ærede medlem hr. Harald Niensens tale sådan, at man fra

[Ministeren for offentlige arbejder.]

partiet venstres side nærmest var blevet noget overrasket over situationens udvikling, og at man derfor ligesom ville prøve nu at bære kappen på begge skuldre; det var i hvert fald mit indtryk efter det, der var gået forud, idet formanden for venstres folketingsgruppe ved Nordisk Råds møde jo var med til at foreslå, at vi skulle gribe ind over for de såkaldte piratsendere.

Det ærede medlem var inde på spørgsmålet, om nu ikke dette lovforslag stred imod andre internationale aftaler; det ærede medlem var også inde på, om det ikke kunne være folkeretsstridigt. Til beroligelse for det ærede medlem og andre ærede ordførere, som har været inde på samme spørgsmål, vil jeg gerne sige, at dette lovforslag er jo ikke kommet til verden ved en selvstændig indsats fra dansk side; det er kommet til verden på den måde, at der til behandling af sagen har været nedsat et udvalg med repræsentanter for Finland, Norge, Sverige og Danmark, og disse 4 lande har med eksperter på disse områder i fællesskab udarbejdet det lovforslag, der nu ligger på det høje tings bord. Under de forhandlinger, der blev ført om lovforslaget i dette ekspertudvalg, var også spørgsmålet om det folkeretsstridige fremdraget, og der foreligger udtalelser fra dem, som man anser for de mest sagkyndige på området, bl. a. professor Max Sørensen, for, at der ikke er noget folkeretsstridigt i dette forslag.

Det ærede medlem var endvidere inde på det samme, som det ærede medlem fru Hanne Budtz senere kom ind på: at det stred imod almindelig retsopfattelse i Danmark. Nu ved jeg ikke, om de ærede medlemmer hr. Harald Nielsen og fru Hanne Budtz har fået en blankofuldmagt fra det danske folk til her i tinget at sige, at det strider imod dansk retsopfattelse. Så vidt jeg har kunnet konstatere, er der fra et stort flertal i dette ting tilslutning til lovforslaget, og man må vel gå ud fra, at de grupper, der her repræsenterer en meget stor del af den danske vælgerbefolkning, også kender lidt til, hvad der er dansk retsopfattelse. Derfor kan jeg altså ikke se, at den betragtning skulle være rigtig, at dette lovforslag strider imod den almindelige retsopfattelse. Ganske vist er det, så vidt

jeg forstår, lykkedes Radio Mercur i løbet af den sidste uges tid at få ca. 35 000 underskrifter på en opfordring til dannelse af en fri lytterforening. Det ærede medlem hr. K. B. Andersen har jo karakteriseret den måde, hvorpå det er gået til. Jeg tror, at mange ville have haft mulighed for at få mange flere underskrifter, hvis de havde haft samme midler til rådighed, som Radio Mercur har haft i dette tilfælde. Det er noget ganske enestående, at forretningsforetagender kan tillade sig til understøttelse for deres forretning at drive en sådan propaganda gennem radioen, som de har drevet for at tegne disse 35 000 underskrifter. Jeg har da også været opmærksom på, at disse folk, så vidt jeg har forstået det — det var faktisk reklamefolk, som startede denne forening — er skuffede; de har jo meddelt, at de regnede med, at de skulle op på 50 000-60 000 underskrifter, og de er altså ikke nået længere end til ca. 35 000 selv med de metoder, der er bragt i anvendelse. Dertil kommer, at man ikke ved noget om, hvordan det vil holde, når først der skal betales kontingent. Så vidt jeg har forstået, har der ikke været stiftende generalforsamling endnu i denne forening, og det kan godt være, at de fleste falder fra den dag, der skal betales.

Men det kunne måske også have interesse, når man nu taler om, hvad der strider imod den almindelige retsopfattelse, at jeg kan fortælle de ærede medlemmer hr. Harald Nielsen og fru Hanne Budtz og i øvrigt det høje ting, at jeg indtil dato har modtaget to — siger og skriver to — protestbreve imod dette lovforslag. Det kan måske sige lidt om, hvor meget det strider imod den almindelige retsopfattelse. Det er muligt, jeg ved at fremsætte denne bemærkning får nogle stykker flere i morgen, men så, må jeg trøste mig med, tjener post- og telegrafvæsenet portoen derpå.

Det ærede medlem fru Hanne Budtz talte sådan, at man ikke var i tvivl om, at der var radio på under denne debat. Jeg synes i øvrigt at det, at der er radio på, er både godt og ondt. I dette tilfælde kan man ikke komme uden om, at det har inspireret det ærede medlem fru Hanne Budtz til at holde en af de mest vittige taler, hun nogen sinde har holdt. Hvor stor værdi det så har over for det meget alvorlige problem, vi

[Ministeren for offentlige arbejder.]

behandler, er en helt anden ting. Jeg har læst i bladene, at det ærede medlem skulle have udtalt, at når dette lovforslag fremkom, blev der revolution i landet. Nu skal man ikke altid tro på aviserne, det gør jeg i hvert fald ikke, for det er ikke altid, de er rene sandhedsfakler alle sammen; men hvis det er rigtigt, at det ærede medlem har udtalt, at der ville blive revolution i landet, forstår jeg godt det ærede medlems skuffelse over, at revolutionen kun har givet sig udslag i to protestbreve til mig. Det er der ikke megen revolution i.

Det ærede medlem fru Hanne Budtz var også inde på, at vi havde god tid til at behandle dette forslag. Det ærede medlem sagde, at forslaget er fremsat så sent, at man uden videre må gå ud fra, at det skal lagres, det skal vente, så vi i virkeligheden har sommeren til at behandle det i. Jeg må bedrøve det ærede medlem med, at sådan ligger det ikke; regeringens hensigt er at få dette lovforslag gennemført i indeværende samling, og årsagen til, at forslaget er kommet efter den 15. marts — jeg erkender, at der har været en vis aftale mellem partierne om, at man så vidt muligt skulle fremsætte forslag senest den 15. marts — er den ganske naturlige, som jeg tror ethvert medlem, der tænker nærmere over tingene, vil forstå, at spørgsmålet skulle behandles i Nordisk Råd, og det ville efter min opfattelse være temmelig mærkværdigt og forkert, hvis man ikke, når man vidste, at et sådant forslag skulle bringes frem på Nordisk Råds møde, da afventede resultatet af den behandling, der skete dér, inden man fremsatte et forslag. Jeg har meddelt det høje tings formand ved fremsættelsen, at dette er årsagen til, at det først kom nogle dage efter den 15. marts. Men det er altså ikke meningen — og det er nærmest den misforståelse, jeg vil rette — at dette forslag skal gemmes. Jeg mener heller ikke, det er nødvendigt; jeg mener, vi har så lang tid tilbage, at man sagtens kan nå en endog meget grundig behandling af det og dog få det gennemført i indeværende samling.

Det ærede medlem fru Hanne Budtz var også inde på, om den opfattelse, det ærede medlem havde, var rigtig: at der kun var tale om bødestraf — jeg tror, det ærede

medlem direkte spurgte derom. Ja, det er der. For Danmarks vedkommende er det, sådan som lovforslaget er affattet, meningen, at der kun er tale om bødestraf. Jeg tror nok, man i Sverige ønsker at gå lidt videre og også indføre strengere straffe end bøder, men i nærværende lovforslag er der altså kun tale om bødestraf.

Det ærede medlem var også lidt inde på, om det ikke var forkert at nedlægge en sådan god arbejdsplads, idet man jo nu beskæftigede disse mange teknikere derude. Nu er det mit indtryk, at er der noget, vi mangler her i Danmark i øjeblikket, er det netop den arbejdskraft, der er tale om her. Jeg tror, der i høj grad vil være brug for dem mange steder, og jeg ved i hvert fald, at det inden for post- og telegrafvæsenet er et af de områder, hvor vi har allervanskeligst ved at skaffe folk, så jeg tror ikke, man behøver at gøre sig bekymringer i den anledning.

Det ærede medlem hr. Arne Bertelsen var meget mistænksom over for mig og sagde, at han tvivlede på, at det var rigtigt, at min eneste begrundelse for at fremsætte dette lovforslag var en rent teknisk. Nu er det ikke altid muligt at tage mistænksomheden fra folk, slet ikke hvis de er særlig mistænksomme og født som sådanne, men jeg vil da gerne forsikre det ærede medlem om, at sådan forholder det sig; jeg har ikke andre motiver, jeg har ikke på noget tidspunkt villet tage standpunkt hverken til reklame i radio eller til spørgsmålet om popmusik eller twist, eller hvad det nu hedder. Jeg repræsenterer i dette forhold ministeriet for offentlige arbejder, der har med det tekniske spørgsmål at gøre, og det er altså det eneste motiv fra min side.

Men når det ærede medlem hr. Arne Bertelsen er af den opfattelse, at der er plads nok i æteren i Danmark, selv om man lod Radio Mercur fortsætte, vil jeg gerne, selv om det ærede medlem hr. K. B. Andersen allerede har været inde på det, gentage, at det ligger sådan, at Danmark har fået tildelt 36 frekvenser på FM-bølge. Af disse 36 frekvenser skal der til de tre landsdækkende programmer, der jo altså er tale om — vi har to, og vi overvejer i statsradiofonien et tredje program — i alt bruges 24 frekvenser. Der er så tilbage 12 frekvenser, og deraf er det tanken at anvende 3 til

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Esbjerg, 3 til Randers, 3 til Brande og 3 til Jyderup — det er 4 områder, hvor man er nødt til at have disse frekvenser som reserve for at gøre aflytningen tilfredsstillende.

Der er altså ikke plads til andre i æteren i Danmark. Man kan sige, at der har været plads, fordi radiofonien ikke har udnyttet de frekvenser, den har fået tildelt. Men hvis vi ser på fremtiden, er der ikke plads til flere. I øvrigt synes jeg, det er en mærkværdig stilling at indtage at sige, at man er modstander af monopol, når man dog må erkende, at selv om Danmark kunne få tildelt flere frekvenser — hvad jeg vil sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, idet det kun kan ske ved international forhandling — vil det i hvert fald aldrig kunne blive sådan, at enhver frit kan oprette en radiospredningsstation, for så vil det simpelt hen betyde kaos, så vil ingen kunne høre noget. Der er vel ikke nogen, der kan have til hensigt at oprette så mange stationer, at ingen kan høre radio. At det kunne være gavnligt for nogle, skal jeg ganske lade ligge, men sådan er tingene altså.

Derfor synes jeg, at når man er modstander af monopol, som det ærede medlem hævder at han er, må man være klar over, at hvis man går ind på den betragtning, at der skal være frihed, må man alligevel begrænse den på et eller andet tidspunkt. Det må blive en monopoliseret virksomhed, selv om man skulle have 2 eller 3 frekvenser — hvis vi fik tildelt så mange nye frekvenser. Det er altså ganske ulogisk at tale om, at man er modstander af monopol, samtidig med at man taler om et oprette flere monopoliserede virksomheder.

Til slut skal jeg kun udtale håbet om, at det udvalg, som nu bliver nedsat, efter en grundig behandling må komme frem til et resultat, der kan forhindre den virksomhed, som udøves af Radio Mercur i øjeblikket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

K. B. Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning.
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om radiospredning [af Hanne Budtz m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1747, fremsættelsen i tidenden sp. 4144).

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): I 1959 behandlede et tilsvarende forslag i det høje ting. Det blev forkastet med 75 stemmer imod 51 — anført i Folketingstidende for 1958-59 sp. 5318. Jeg tvivler på, at situationen her i tinget er væsentligt ændret, men jeg kan ikke have noget imod, at et udvalg på ny overvejer argumenterne pro et contra.

Jeg går ud fra, at radiopirativirksomheden bringes til ophør, og det må da være statsradiofoniens naturlige opgave at udnytte den frekvens, der er tillagt den danske stat, ikke blot for at markere en vitterlig ret, men for positivt at tilfredsstille det behov, der åbenbart findes i visse kredse af befolkningen, og på en sådan måde, at radiolovens bestemmelser om udsendelsernes lødighed kan respekteres. Statsradiofonien kan utvivlsomt gennemføre en musiklinje, der imødekommer det behov, som Radio Mercur hidtil har forsøgt at imødekomme, og give udsendelserne et ekstra plus, altså ikke blot som et æret medlem sagde under den foregående sag: trommehindemassage. Jeg tror ikke, at en reklamesender på et sådant tredje programråde, set ud fra et konkurrencesynspunkt, kan tilføre vort kulturliv et nævneværdigt plus. Jeg har den — ganske vist ubeviselige — tro, at en reklamesender vil være den første station på vejen til reklame i fjernsynet.

Der er kun én landsomfattende frekvens til rådighed. En eventuel licens vil altså være licens til en monopoliseret reklamesender — en licens, der måtte fastsætte betingelser, også om økonomisk afgift, det millionbeløb, der skal betales — med adgang for alle til at henvende sig om licens, således som også de ærede medlemmers lovforslag er formuleret.